

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 45 0 P 030377 17 Rev
Sarajevo, 14.12.2017.godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Snježane Malešević i Emine Hulusija, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.M. iz G., koju zastupaju punomoćnici zaposlenici udruženja ... protiv tuženih: 1. Agencija ... kojeg zastupa zakonski zastupnik Kantonalni pravobranilac D.M., 2. K.M. iz G. diplomiranog pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, radi utvrđenja diskriminacije-mobinga i kršenja prava iz radnog odnosa, v.sp. 8.000,00 KM, odlučujući o revizijama tužiteljice i drugotužene, protiv presude Kantonalnog suda u Goraždu broj: 45 0 P 030377 16 Gž od 23.11.2016. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 14.12.2017. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Revizije se odbijaju.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Goraždu broj 45 0 P 030377 15 P od 29.07.2016. godine utvrđeno je da su tuženi diskriminirajućim ponašanjem povrijedili dostojanstvo, čast i ugled tužiteljice za vrijeme rada kod prvotužene, na način da su izvršili mobing nad tužiteljicom, jer su preduzimanjem radnji nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu i ponavljanjem istih stvorili ponižavajući efekat što je za posljedicu imalo degradaciju radnih uslova i profesionalnog statusa tužiteljice, čime su joj povrijedili pravo na jednako postupanje i nediskriminaciju. Slijedom toga, tuženi su obavezani da solidarno tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede prava ličnosti, uzrokovane diskriminirajućim postupanjem tuženih – mobingom, isplate iznos od ... KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate. Istom presudom odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice u dijelu kojim je tražila da se naloži tuženim da prestanu sa mobingom, te posebno preduzmu neophodne zakonom predviđene korake i radnje s ciljem da se prestane sa daljim kršenjem prava tužiteljice na jednako postupanje tokom rada i u vezi sa radom, te da se utvrdi da su nezakonita i da se ponište Rješenje o raspoređivanju zaposlenika Agencije ... broj ... od ... godine i Rješenje Agencije ... broj ... od ... godine, te da se nalaži prvotuženoj da tužiteljici isplati razliku plaće u iznosu od ... KM, izvrši uplatu razlike doprinosa obaveznih osiguranja u iznosu od ... KM počev od ... do ..., te da tuženi tužiteljici solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od ... KM.

Dopunskom presudom Općinskog suda u Goraždu, broj: 45 0 P 030377 15 P od 02.09.2016. godine odlučeno je da se u izreci prvostepene presude od 29.07.2016. godine dodaje novi stav da se odbija tužbeni zahtjev tužiteljice na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog mobinga, preko dosuđenog iznosa od ... KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Goraždu broj 45 0 P 030377 16 Gž od 23.11.2016. godine žalbe tužiteljice i tuženih su odbijene kao neosnovane i potvrđena prvostepena presuda od 29.07.2016. godine, kao i dopunska presuda od 02.09.2016. godine.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu presudu u odbijajućem dijelu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da ovaj sud uvaži reviziju i preinači pobijanu presudu tako što će usvojiti tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti kao osnovan.

Protiv drugostepene presude blagovremeno je izjavila reviziju i drugotužena zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da ovaj sud reviziju uvaži kao osnovanu, ukine drugostepenu presudu i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tužiteljica i drugotužena su podnijele odgovore na revizije u kojim predlažu da se revizije odbiju kao neosnovane.

Ispitujući pobijanu presudu u okvirima razloga revizije, te u skladu sa članom 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH” br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizije nisu osnovane.

Neosnovano tužiteljica u reviziji prigovara da je drugostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka kada nije sankcionisao povredu postupka prvostepenog suda koji nije donio presudu zbog propuštanja u odnosu na drugotuženu cijeneći da se radi o tuženim kao jedinstvenim suparničarima. Ovakav zaključak drugostepenog suda je pogrešan jer time što su tuženi solidarno odgovorni ne postoji njihovo jedinstveno suparničarstvo, ali kako iz stanja spisa proizilazi da je drugotužena primila tužbu dana 08.04.2015. godine, a odgovor na tužbu predala preporučenom pošiljkom dana 05.05.2015. godine (zakonski roku od 30 dana od dana prijema tužbe), pogrešno navedeni razlozi u obrazloženju drugostepene presude ne čine navedenu presudu nezakonitom. Iz ovih razloga pravilna je odluka drugostepenog suda da nije bilo povrede odredaba u prvostepenom postupku, a koji su bili od uticaja na njenu pravilnost i zakonitost.

Ne stoji ni prigovor drugotužene da su povrijeđene odredbe parničnog postupka time što je drugostepeni sud potvrdio odluku prvostepenog suda da se ne radi o neblagovremeno podnesenoj tužbi. Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da se radi o kontinuiranom mobingu koji je trajao do mjeseca ... .. godine, kada je drugotužena razriješena dužnosti, pa je tužba od 19.03.2015. godine podnesena u roku od godine dana od dana saznanja za učinjenu povredu, koji se računa od dana posljednje učinjene radnje (član 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije). Prema tome, pravilno je drugostepeni sud prihvatio zaključak prvostepenog suda da je tužba blagovremena, što iz navedenih razloga prihvata i ovaj sud.

Suprotno navodima iz revizija o povredama odredaba parničnog postupka iz člana 8. ZPP, pravilno je drugostepeni sud u razlozima svoje odluke zaključio da je prvostepeni sud ocjenu svih izvedenih dokaza izvršio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP, savjesno i brižljivo cijeneći svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno, nakon čega je stečeno uvjerenje o odlučnim činjenicama opravdao logičkim i uvjerljivim razlozima.

Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda revidenti ne mogu s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu provedenih dokaza koja u sebi uključuje prigovore činjenične prirode, jer se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (član 240. stav 2. ZPP). Zbog toga su neprihvatljivi i navodi revizije koji ističu nove činjenice i nove dokaze vezane za pravilno utvrđenje činjeničnog stanja.

Po ocjeni ovog suda obrazloženje drugostepene presude sadrži sve elemente predviđene članom 191. stav 4. ZPP-a i nije u suprotnosti sa sadržajem spisa i izvedenim dokazima. Neslaganje revidenata sa pravnim zaključkom drugostepenog suda, pobijanu presudu ne čini nezakonitom u smislu navedene odredbe čl. 209. ZPP.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje je da su joj tuženi diskriminirajućim postupanjem povrijedili dostojanstvo, čast i ugled za vrijeme rada, zahtjev za naknadu nematerijalne štete na ime duševne boli zbog navedenog mobinga od strane tuženih, nalog da tuženi prestanu sa mobingom tako što će se utvrditi da su nezakonita i da se ponište rješenja o rasporedu tužiteljice na druge poslove, kao i zahtjev za isplatu razlike plaće koju bi tužiteljica ostvarila da je nastavila raditi na ranijem radnom mjestu, uz uplatu razlike doprinosa na razliku plaće.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudova, za koje je vezan revizijski sud, proizilazi da je tužiteljica obavljala poslove višeg stručnog saradnika za ekonomsko pravne poslove kod prvotuzene i da je za svoj rad ocjenjivana kao "izuzetno uspješna" do dolaska drugotuzene u Agenciju za direktora dana ...godine. Odmah po dolasku u Agenciju drugotuzena je iznijela svoje mišljenje da je posao do njenog dolaska obavljan loše i nezakonito, a tužiteljicu je nazivala nezalicom i neradnicom, ljenčugom, kvalifikujući njen rad kao nezakonit. Drugotuzena je o tužiteljici širila priče takve sadržine po institucijama vlasti ... Pored toga, zahtijevala je od tužiteljice da se pismeno izjašnjava u vezi sa obavljanjem radnih zadataka i poslova, te ovlastila tehničkog sekretara da je zamjenjuje u njenoj odsutnosti umjesto tužiteljicu, kako je to bilo propisano zakonom. Navedeno postupanje drugotuzene imalo je za posljedicu poremećene međuljudske odnose u kolektivu koji je imao 4 uposlena, tako da na suprotstavljenim stranama su bili drugotuzena kao direktorica i preostala tri uposlenika, koja su napustila kolektiv. Tužiteljica je obavijestila Upravni odbor prvotuzene da ukoliko bude dobijala zadatke od rukovodioca čijim izvršenjem se čini prekršaj ili krivično djelo da će obavjestiti Vladu i Skupštinu ... i stavila primjedbu na poslovnu komunikaciju koja nije primjerena rukovodiocu. Po zahtjevu tužiteljice Ombdusman za ljudska prava je dana ... donio Preporuku Upravnom odboru drugotuzene za postupanje jer navodi S.M. ukazuju na povrede odredaba Zakona o zabrani diskriminacije BiH u vidu mobinga od strane direktorice Agencije. Upravni odbor Agencije ... je dana 30.12.2014. godine donio zaključak da je žalba S.M. podnesena Ombdusmenu za ljudska prava neosnovana. Nakon više urgencija Ombdusmena odlukom Vlade ... od ... drugotuzena je razriješena funkcije direktora, pored ostalog i zbog narušavanja međuljudskih odnosa koje je dovelo do napuštanja Agencije od strane uposlenih. Prema nalazu vještaka medicinske struke neuropsihijatra proizilazi da je tužiteljica trpila

duševnu bol i patnju, koja se javljala tokom dobrog dijela perioda od dolaska drugotužene na mjesto direktora do isteka njenog mandata i to lakog do srednjeg stepena izraženosti u približno jednakom omjeru, a u jakom obliku do maksimalno tri mjeseca. Rješenjem od 26.11.2014. godine tužiteljica je raspoređena na poslove i radne zadatke stručni saradnik za bilanse i ekonomske poslove u Agenciji, sa osnovnom plaćom čija vrijednost je koeficijent iz X platnog razreda za zaposlenike sa visokom stručnom spremom (2,70) pomnožena sa polaznom osnovicom za plaću. Rješenje je doneseno pozivom na odredbe člana 12. Zakona o agenciji za privatizaciju, člana 16. Statuta Agencije ..., člana 16. i 17. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Agenciji. Rješenjem Upravnog odbora prvotužene od 21.01.2015. godine odbijena je žalba tužiteljice izjavljena na prvostepeno rješenje, uz obrazloženje da je raspored tužiteljice izvršen u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova. Na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke utvrđena je razlika plaće tužiteljice na poslovima koje je obavljala do ... i poslova na koje je raspoređena nakon toga u iznosu od ... KM i razlike obaveznih doprinosa u iznosu od ... KM.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su zaključili da radnje koje su tuženi poduzimali prema tužiteljici imaju obilježje mobinga, pa je primjenom odredbe iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl. glasnik BiH“ br. 59/98 i 66/16) djelimično usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice i obavezao tužene da solidarno nadoknade tužiteljici nematerijalnu štetu u iznosu od ... KM, kao pravičnu satisfakciju. Odbijen je zahtjev tužiteljice da se obavežu tuženi da prestanu sa mobingom jer je drugotužena razriješena dužnosti direktora, a njenim postupanjem direktno je uzrokovan mobing. Odbijen je i zahtjev tužiteljice za poništenje rješenja o njenom rasporedu na drugo radno mjesto jer tužiteljica nije dokazala da je navedeno rješenje i drugostepeno rješenje doneseno kao rezultat mobinga.

Nije osnovan ni prigovor revizija o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Odredba iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije propisuje da je mobing oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Dakle, mobing podrazumijeva svako aktivno ili pasivno ponašanje od strane poslodavca, usmjereno na dostojanstvo i psihički integritet ličnosti zaposlenog kroz nepristojno i grubo ponašanje, te namjerno izolovanje i zapostavljanje, te verbalno napadanje, ismijavanje, ogovaranje, neopravdane stalne prijetnje (npr. raskidom radnog odnosa, odnosno otkazom ugovora o radu ili drugog ugovora) i pritisci kojima se zaposleni drži u stalnom strahu, prijetnja da će se protiv njega primijeniti fizička sila, fizičko uznemiravanje koje nema elemente krivičnog djela, namjerno izazivanje konflikata i stresa, što bi moglo dovesti do narušavanja zdravlja zaposlenog.

U konkretnom slučaju tužiteljica je učinila sa dovoljnim stepenom vjerovatnoće dokazala činjenice da je drugotužena nazivala nezalicom i neradnicom, ljenčugom, kvalifikujući njen rad kao nezakonit, te šireći priče po institucijama vlasti ... o tome, da joj je postavljala zahtjeve za pismeno izjašnjavaње u vezi sa obavljanjem radnih

poslova, te da je dala ovlaštenje tehničkom sekretaru da je u odsutnosti zamjenjuje umjesto tužiteljice, kako je određeno zakonom, što je sve uticalo na fizičko i mentalno zdravlje tužiteljice i predstavlja mobing.

Ovakvim postupanjem drugotužene, kao direktora Agencije, tužiteljica je bila žrtva mobinga, koji je trajao duži vremenski period, što je kod tužiteljice dovelo do narušavanja zdravlja, ličnog ugleda i profesionalnog integriteta, za što postoji direktna odgovornost drugotužene, ali i prvotuženog jer je bio odgovoran da obezbijedi zdravu i profesionalnu radnu sredinu i uslove rada za svakog zaposlenog. Iz navedenih razloga pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je izvršen mobing, za koji su solidarno odgovorni tuženi, koji provedenim dokazima nisu dokazali suprotno.

Suprotno navodima revizije drugotužene njeni postupci nisu se kretali u okviru zakonskih ovlaštenja i na dozvoljenoj osnovi i isti su, kako proizilazi iz provedenih dokaza, poduzimani u cilju ugrožavanja radnog mjesta tužiteljice, njenog dostojanstva i ličnosti, radi stvaranja za nju ponižavajuće i uvredljive radne sredine.

Iz svega naprijed iznesenog proizilazi da su nižestepeni sudovi pravilnom primjenom odredbe iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije utvrdili da je radnjama tuženih izvršen mobing, te primjenom odredbe iz člana 2. c) Zakona o zabrani diskriminacije i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima obavezali tužene na isplatu iznosa navedenog u izreci prvostepene presude, po osnovu naknade nematerijalne štete, koju je tužiteljica pretrpila.

Pravilno je odmjerena i visina naknade nematerijalne štete imajući u vidu nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke, te odredbu člana 200. ZOO jer dosuđeni iznosi nematerijalne štete predstavljaju novčanu naknadu kao oblik pravične satisfakcije, a pri tome su sudovi uzeli u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja i dosadašnju sudsku praksu.

Neosnovani su navodi revizije tužiteljice da su nižestepeni sudovi pogrešnom primjenom odredbe člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, o teretu dokazivanja, zaključili da promjena Pravilnika u unutrašnjoj organizaciji prvotužene i donošenje rješenja o rasporedu tužiteljice na radno mjesto stručnog saradnika za bilanse i ekonomske poslove nisu rezultat mobinga. Naime, tužiteljica provedenim dokazima tokom postupka nije dokazala navedene činjenice, a razloge o neosnovanosti ovog dijela tužbenog zahtjeva pravilno je u svom obrazloženju naveo drugostepeni sud (stana 6.pasus 5.), koje prihvata i ovaj sud, pa nema potrebe za njegovim ponavljanjem.

Prema tome kako nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP odlučeno kao u izreci ove presude.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.